$= (x - S)(x^2 + Sx - 2S^2 + 6P)$

$= (x - a - b)[x^2 + (a + b)x - 2(a + b)^2 + 6ab]$

$= (x - a - b)[x^2 + (a + b)x - 2(a^2$

Phân tích các đa thức sau thành nhân tử :

a) $x^3 + 4x^2 - 29x + 24$;
b) $x^4 + 6x^3 + 7x^2 - 6x + 1$;
c) $(x^2 - x + 2)^2 + (x - 2)^2$;
d) $6x^5 + 15x^4 + 20x^3 + 15x^2 + 6x + 1$;
e) $x^6 + 3x^5 + 4x^4 + 4x^3 + 4x^2 + 3x + 1$.
f) $x^8 + x^4 + 1$;

g) $x^{10} + x^5 + 1$;

h) $x^{12} + 1$;

i) $(x + y + z)^3 - x^3 - y^3 - z^3$;

k) $(x + y + z)^5 - x^5 - y^5 - z^5$.

4. Chuyên đề: Xác định đa thức

* Định lí Beout (BêZu) và ứng dụng:

1) Định lí BêZu:

Dư trong phép chia đa thức f(x) cho nhị thức x - a bằng f(a) (giá trị của f(x) tại x = a): $f(x) = (x-a)q(x) + f(a)$

(Beout, 1730 - 1783, nhà toán học Pháp)

Hệ quả: Nếu a là nghiệm của đa thừc f(x) thì f(x) chia hết cho x - a.

áp dụng: Định lí BêZu có thể dùng để phân tích một đa thức thành nhân tử. Thực hiện như sau:

Bước 1: Chọn một giá trị x = a nào đó và thử xem x = a có phải là nghiệm của f(x) không.

Bước 2: Nếu f(a) = 0, theo định lí BêZu ta có: $f(x) = (x-a)p(x)$

Để tìm p(x) thực hiện phép chia f(x) cho x - a.

Bước 3: Tiếp tục phân tích p(x) thành nhân tử nếu còn phân tích được. Sau đó viết kết quả cuối cùng cho hợp lí.

Dạng 1: Tìm đa thức thương bằng phương pháp đồng nhất hệ số(phương pháp hệ số bất định), phương pháp giá trị riêng , thực hiện phép chia đa thức.

*Phương pháp1: Ta dựa vào mệnh đề sau đây :

Nếu hai đa thức P(x) và Q(x) bằng nhau: P(x) = Q(x) thì các hạng tử cùng bậc ở hai đa thức phải có hệ số phải có hệ số bằng nhau.

Ví dụ: $P(x) = ax^2 + 2bx - 3$; $Q(x) = x^2 - 4x - p$

Nếu P(x) = Q(x) thì ta có:

a = 1(hệ số của lũy thừa 2)

2b = - 4 (hệ số của lũy thừa bậc 1)

- 3 = - p (hệ số hạng tử bậc không hay hạng tử tự do)

*Phương pháp2: Cho hai đa thức P(x) và Q(x) thỏa mãn deg P(x) > deg Q(x)

Gọi thương và dư trong phép chia P(x) cho Q(x) lần lượt là M(x) và N(x)

Khi đó ta có: $P(x) = Q(x).M(x) + N(x)$ (Trong đó: deg N(x) < deg Q(x)) (I)

Vì đẳng thức (I) đúng với mọi x nên ta cho x lấy một giá trị bất kì : $x = \alpha$

(α là hằng số). Sau đó ta đi giải phương trình hoặc hệ phương trình để tìm các hệ số của các hạng tử trong các đa thức (Đa thức thương, đa thức chia, đa thức bị chia, số dư).

Ví dụ: Bài 1(Phần bài tập áp dụng)

Gọi thương của phép chia A(x) cho x + 1 là Q(x), ta có:

$a^2x^3 + 3ax^2 - 6x - 2a = (x+1).Q(x)$.

Vì đẳng thức đúng với mọi x nên cho x = -1 ta được:

$$-a^2 + 3a + 6 - 2a = 0 \Rightarrow -a^2 + a + 6 = 0 \Rightarrow \left[\begin{array}{l} a = -2 \\ a = 3 \end{array}\right.$$

Với a = -2 thì $A = 4x^3 - 6x^2 - 6x + 4, Q(x) = 4x^2 - 10x + 4$

Với a = 3 thì $A = 9x^3 + 9x^2 - 6x - 6, Q(x) = 9x^2 - 6$

***Phương pháp 3:Thực hiện phép chia đa thức (như SGK)**

Bài tập áp dụng

Bài 1: Cho đa thức $A(x)=a^2x^3+3ax^2-6x-2a(a\in Q)$. Xác định a sao cho A(x) chia hết cho x + 1.

Bài 2: Phân tích đa thức $P(x)=x^4-x^3-2x-4$ thành nhân tử, biết rằng một nhân tử có dạng: x^2+dx+2

Bài 3: Với giá trị nào của a và b thì đa thức : x^3+ax^2+2x+b chia hết cho đa thức: x^2+x+1. Hãy giải bài toán trên bằng nhiều cách khác nhau.

Bài 4: Xác định giá trị k để đa thức: $f(x)=x^4-9x^3+21x^2+x+k$ chia hết cho đa thức: $g(x)=x^2-x-2$.

Bài 5: Tìm tất cả các số tự nhiên k để cho đa thức: $f(k)=k^3+2k^2+15$ chia hết cho nhị thức: $g(k)=k+3$.

Bài 6: Với giá trị nào của a và b thì đa thức: $f(x)=x^4-3x^3+3x^2+ax+b$ chia hết cho đa thức: $g(x)=x^2-3x+4$.

Bài 7: a) Xác định các giá trị của a, b và c để đa thức: $P(x)=x^4+ax^2+bx+c$

Chia hết cho $(x-3)^3$.

b) Xác định các giá trị của a, b để đa thức: $Q(x)=6x^4-7x^3+ax^2+3x+2$ chia hết cho đa thức $M(x)=x^2-x+b$.

c) Xác định a, b để $P(x)=x^3+5x^2-8x+a$ chia hết cho $M(x)=x^2+x+b$.

Bài 8: Hãy xác định các số a, b, c để có đẳng thức:

$$x^3-ax^2+bx-c=(x-a)(x-b)(x-c)$$

(Để học tốt Đại số 8)

Bài 9: Xác định hằng số a sao cho:

a) $10x^2-7x+a$ chia hết cho $2x-3$.

b) $2x^2+ax+1$ chia cho $x-3$ dư 4.

c) ax^5+5x^4-9 chia hết cho $x-1$.

Bài 10: Xác định các hằng số a và b sao cho:

a) $x^4 + ax^2 + b$ chia hết cho $x^2 - x + 1$.

b) $ax^3 + bx^2 + 5x - 50$ chia hết cho $x^2 + 3x + 10$.

c) $ax^4 + bx^2 + 1$ chia hết cho $(x-1)^2$.

d) $x^4 + 4$ chia hết cho $x^2 + ax + b$.

Bài 11: Tìm các hăng số a và b sao cho $x^3 + ax + b$ chia cho $x+1$ thì dư 7, chia cho $x-3$ thì dư -5.

Bài 12: Tìm các hằng số a, b, c sao cho $ax^3 + bx^2 + c$ chia hết cho $x+2$, chia cho $x^2 - 1$ thì dư $x+5$.

(Một số vấn đề phát triển Đại số 8)

Bài 13: Cho đa thức: $P(x) = x^4 + x^3 - x^2 + ax + b$ và $Q(x) = x^2 + x - 2$. Xác định a, b để P(x) chia hết cho Q(x).

Bài 14: Xác định a và b sao cho đa thức $P(x) = ax^4 + bx^3 + 1$ chia hết cho đa thức $Q(x) = (x-1)^2$

Bài 15: Cho các đa thức $P(x) = x^4 - 7x^3 + ax^2 + 3x + 2$ và $Q(x) = x^2 - x + b$. Xác định a và b để P(x) chia hết cho Q(x).

(23 chuyên đề toán sơ cấp)

Dạng 2: **Phương pháp nội suy NiuTơn**

Phương pháp:

Để tìm đa thức P(x) bậc không quá n khi biết giá trị của đa thức tại n + 1 điểm $C_1, C_2, C_3, \cdots, C_{n+1}$ ***ta có thể biểu diễn P(x) dưới dạng:***

$$P(x) = b_0 + b_1(x - C_1) + b_2(x - C_1)(x - C_2) + \cdots + b_n(x - C_1)(x - C_2)\cdots(x - C_n)$$

Bằng cách thay thế x lần lượt bằng các giá trị $C_1, C_2, C_3, \cdots, C_{n+1}$ ***vào biểu thức P(x) ta lần lượt tính được các hệ số*** $b_0, b_1, b_2, \cdots, b_n$.

Bài tập áp dụng

Bài 1: Tìm đa thức bậc hai P(x), biết: $P(0) = 25, P(1) = 7, P(2) = -9$.

Giải

Đặt $P(x) = b_0 + b_1 x + b_2 x(x-1)$ ***(1)***

Thay x lần lượy bằng 0; 1; 2 vào ***(1)*** *ta được:* $\begin{cases} b_0 = 25 \\ 7 = 25 + b_1 \Leftrightarrow b_1 = -18 \\ -9 = 25 - 18.2 + b_2.2.1 \Leftrightarrow b_2 = 1 \end{cases}$

Vậy, đa thức cần tìm có dạng:

$P(x) = 25 - 18x + x(x-1) \Leftrightarrow P(x) = x^2 - 19x + 25$.

<u>Bài 2:</u> Tìm đa thức bậc 3 P(x), biết: $P(0) = 10, P(1) = 12, P(2) = 4, P(3) = 1$

Hướng dẫn: *Đặt* $P(x) = b_0 + b_1 x + b_2 x(x-1) + b_3 x(x-1)(x-2)$ ***(1)***

<u>Bài 3:</u> Tìm đa thức bậc ba P(x), biết khi chia P(x) cho $(x-1), (x-2), (x-3)$ đều được dư bằng 6 và P(-1) = - 18.

Hướng dẫn: *Đặt* $P(x) = b_0 + b_1(x-1) + b_2(x-1)(x-2) + b_3(x-1)(x-2)(x-3)$ ***(1)***

<u>Bài 4:</u> Cho đa thức bậc bốn P(x), thỏa mãn: $\begin{cases} P(-1) = 0 \\ P(x) - P(x-1) = x(x+1)(2x+1), (1) \end{cases}$

a) Xác định P(x).

b) Suy ra giá trị của tổng $S = 1.2.3 + 2.3.5 + \ldots + n(n+1)(2n+1), (n \in N^*)$.

Hướng dẫn: Thay x lần lượt bằng 0; 1; 2; 3 vào (1), ta được :

$$\begin{aligned} &P(-1) - P(-2) = 0 \Leftrightarrow P(-2) = 0, \\ &P(0) - P(-1) = 0 \Leftrightarrow P(0) = 0 \\ &P(1) - P(0) = 1.2.3 \Leftrightarrow P(1) = 6 \\ &P(2) - P(1) = 2.3.5 \Leftrightarrow P(2) = 36 \end{aligned}$$

Đặt $P(x) = b_0 + b_1(x+1) + b_2(x+1)x + b_3(x+1)x(x-1) + b_4(x+1)x(x-1)(x-2)$ *(2)*

Thay x lần lượt bằng -1; 0; 1; 2; -2 vào (2) ta được:

$$\begin{aligned} &0 = b_0 \\ &0 = b_1 \Leftrightarrow b_1 = 0, \\ &6 = b_2.2.1 \Leftrightarrow b_2 = 3, \\ &36 = 3.3.2 + b_3.3.2.1 \Leftrightarrow b_3 = 3 \\ &0 = 3.(-1)(-2) + 3.(-1)(-2)(-3) + b_4(-1)(-2)(-3)(-4) \Leftrightarrow b_4 = \frac{1}{2} \end{aligned}$$

Vậy, đa thức cần tìm có dạng:

$$P(x) = 3(x+1)x + 3(x+1)x(x-1) + \frac{1}{2}(x+1)x(x-1)(x-2) = \frac{1}{2}x(x+1)^2(x+2)$$

(Tuyển chọn bài thi HSG Toán THCS)

Bài 5: cho đa thức $P(x) = ax^2 + bx + c, (a,b,c \neq 0)$. Cho biết $2a + 3b + 6c = 0$

1) Tính a, b, c theo $P(0), P\left(\frac{1}{2}\right), P(1)$.

2) Chứng minh rằng: $P(0), P\left(\frac{1}{2}\right), P(1)$ không thể cùng âm hoặc cùng dương.

Bài 6: Tìm một đa thức bậc hai, cho biết: $\begin{array}{l} P(0) = 19 \\ P(1) = 85 \\ P(2) = 1985 \end{array}$

5. Chuyên đề: Biến đổi phân thức hữu tỉ

Ví dụ 1.

a) Chứng minh rằng phân số $\frac{3n+1}{5n+2}$ là phân số tối giản $\forall n \in N$;

b) Cho phân số $A = \frac{n^2+4}{n+5}$ $(n \in N)$. Có bao nhiêu số tự nhiên n nhỏ hơn 2009 sao cho phân số A chưa tối giản. Tính tổng của tất cả các số tự nhiên đó.

Lời giải

a) Đặt d = ƯCLN(5n + 2 ; 3n + 1) $\Rightarrow$ 3(5n + 2) — 5(3n + 1) $\vdots$ d hay 1 $\vdots$ d $\Rightarrow$ d = 1.

Vậy phân số $\frac{3n+1}{5n+2}$ là phân số tối giản.

b) Ta có $A = n - 5 + \frac{29}{n+5}$. Để A chưa tối giản thì phân số $\frac{29}{n+5}$ phải chưa tối giản. Suy ra n + 5 phải chia hết cho một trong các ước dương lớn hơn 1 của 29.

Vì 29 là số nguyên tố nên ta có n + 5 $\vdots$ 29

$\Rightarrow$ n + 5 =29k (k $\in$ N) hay n=29k — 5.

Theo điều kiện đề bài thì $0 \le n = 29k - 5 < 2009$

$\Rightarrow 1 \le k \le 69$ hay $k \in \{1; 2; \ldots; 69\}$

Vậy có 69 số tự nhiên n thỏa mãn điều kiện đề bài.

Tổng của các số này là : 29(1 + 2 + … + 69) — 5.69 = 69690.

<u>Ví dụ 2</u>. Cho a, b, c $\neq 0$ và a + b + c $\neq 0$ thỏa mãn điều kiện
$\frac{1}{a}+\frac{1}{b}+\frac{1}{c}=\frac{1}{a+b+c}$.

Chứng minh rằng trong ba số a, b, c có hai số đối nhau. Từ đó suy ra rằng :

$$\frac{1}{a^{2009}}+\frac{1}{b^{2009}}+\frac{1}{c^{2009}}=\frac{1}{a^{2009}+b^{2009}+c^{2009}}.$$

Lời giải

Ta có : $\frac{1}{a}+\frac{1}{b}+\frac{1}{c}=\frac{1}{a+b+c} \Leftrightarrow \frac{1}{a}+\frac{1}{b}+\frac{1}{c}-\frac{1}{a+b+c}=0$

$$\Leftrightarrow \frac{a+b}{ab}+\frac{a+b}{c(a+b+c)}=0 \Leftrightarrow (a+b).\frac{c(a+b+c)+ab}{abc(a+b+c)}=0$$

$$\Leftrightarrow (a+b)(b+c)(c+a)=0 \Leftrightarrow \left[\begin{array}{l} a+b=0 \\ b+c=0 \\ c+a=0 \end{array}\right. \Leftrightarrow \left[\begin{array}{l} a=-b \\ b=-c \\ c=-a \end{array}\right. \Rightarrow \text{đpcm.}$$

Từ đó suy ra : $\frac{1}{a^{2009}}+\frac{1}{b^{2009}}+\frac{1}{c^{2009}}=\frac{1}{a^{2009}}+\frac{1}{(-c)^{2009}}+\frac{1}{c^{2009}}=\frac{1}{a^{2009}}$

$$\frac{1}{a^{2009}+b^{2009}+c^{2009}}=\frac{1}{a^{2009}+(-c)^{2009}+c^{2009}}=\frac{1}{a^{2009}}$$